

ՕՐԱՊՈՐՏ

20 ԳՐԵ

ԳՐԵ 20

Զ. ՏԱՐԻ 1 ՁԻՂՍՏԷ 1291 ԳԱՊԸՄ 34 ՀԻՆԴՇԱՐԹԻ 28 ՆՈՅՏԱՐԵՐ 1874 Ն. Տ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19 ԹԻԻ 1401

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Կաթողիկոսական կոնդակի խնդիրն յայտ է թէ՛ Խ. Իմանի օրով որչափ մեծ է ալմկարից շփոթութեանց պատճառ եղաւ, սակայն պէտք է ուրախանանք որ վերջապէս, Ընդհ. Ժողովէն կարգեալ Յանձնաժողովը թէ՛ Ընդհ. Ժողովոյ և թէ՛ վեհ. Կաթողիկոսին պատուոյն արատ չը բերելու եզրակացութեան մը հասուց գործը, որոյ Տեղեկագրի՝ օրինակը հրատարակելով կրնանք ընթերցողաց բաւական դաղափար մը տալ, Նորին Իրաւախոհական քաղաքականութեանը վրայ ։

Ահաւասիկ տեղեկագրին օրինակը .
ՏԵՂԵԿԱԳՐԻ ԿԱ ՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿԻ
ԽՆԴՐՈՅՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՅ
Վսեմաշուք Ատենապետ Ազգային
Երեսփ. Ժողովոյ .

Ամենայն Հայոց վեհ. Հայրապետին կողմանէ 1872 Ապրիլ 20 թուով առ Ազգ. Երեսփ. Ժողովն ուղղած կոնդակին առթիւ նոյն տարւոյ Դեկտ. 20ին կազմուած Յանձնաժողովի՝ որ 12 անդամէ կը բաղկանար, իր քննութեանց արգիւնքը տեղեկագրելէ առաջ հարկ կը համարի իւր ակամայ յապաղման համար բացատրութիւն տալ պատկառելի Ժողովոյդ ։ Այս յապաղումը երկու պատճառէ յառաջ եկաւ, նախ՝ իւր անդամոց ոմանց միւսնոյն միջոցի մէջ ճանապարհորդութեամբ բացակայութեան, և երկրորդ՝ ազգային վարչական վիճակին ծանուցեալ տալանապետութեն, որ անկարելի կրէին Յանձնաժողովոյս նստերուն շարունակութիւնը ։

Յանձնաժողովս առաջին նստին մէջ իր պաշտօնը ճշդել ուղղելով Ընդհ. Ժողովոյ ատենագրութեան մէջ հետեւեալը գտաւ ։

«Յանձնաժողովոյ պաշտօնը պիտի լինի վեհ. Կաթողիկոսին կողմանէ եկած վերջին կոնդակին վրայ վիճաբանիլ և մտածել թէ այս խնդրոյն լուծման նկատմամբ ի՞նչ ընթացք արժան է բռնել և թէ՛ վեհ. Կաթողիկոսին ի՞նչ

պատասխան տալ հարկաւոր է, և հետեւապէս այս խնդրոյն վրայ տեղեկագրել մը բերել Ընդհ. Ժողովոյն» ։

Այսպէս Յանձնաժողովս իւր պաշտօնը սահմանեալ գտնելէ ետեւ նկատողութեան առաւ ամենայն Հայոց վեհ. Կաթողիկոսին կողմանէ եկած կոնդակը, որոյ բովանդակութիւնն է հետեւեալը ։

Ն. վեհափառութիւնը՝ Էջմիածնայ միաբան եպիսկոպոսներէն միոյն Սոյ կաթողիկոս բնորոյիլ Նոր և եկեղեցւոյ հնաւանդ սովորութեանց դէմ կը գլուխէ, միանգամայն եպիսկոպոսական ուխտն յիշեցնելով «այսպիսի գործոյ մը ձեռնամուկէ առաջ՝ Եկեղեցւոյ անխախտ կանոնաց և Տաճկաստանի Հայոց Ազգ. Սահմանադրութեան համեմատ պարտ և արժան իսկ էր, կըսէ, Մայր Աթոռոյ հետ խորհրդակցել, և որովհետեւ այն ուխտին և երգման հեղինակը մենք չէինք, որպէս զի ջնջելու իրաւունք ունենալինք, այն ատեն հարկ կըլլար մեզի եկեղեցական ժողով գումարել ամեն կողմերէ և արժան ու օգտակար եղածն անօրինել ։ մենք այս ըսել ուղեցինք կըսէ Ն. վեհափառութիւնն առ Պատրիարքն ուղղած հեռագրութիւն ։ իսկ Ազգ. վարչութիւնը հեռագրին միտքը բոլորովին այլալոյս է տուած պատասխանով և Սոյ խնդրոյն անցքերուն իսկութիւնը ուրիշ կերպարանքի յեղաշրջած է, և ի վերջոյ կը յաւելու որ երկու պատգամաւորներ շրկուին Էջմիածին, մէկը բարձրատիճան եկեղեցական և միւսը աշխարհական, որպէս զի պարզութիւն երկու կողմէն մտքերն ու գաղափարները և ինչ որ Ազգին համար գիտաւոր և գործելու կարեւոր են՝ խորհինք, որով կարենամք ապառնի վտանգին առաջըն առնուլ» ։

Յանձնաժողովս խնդիրը հիմէն քննելու համար հարկ տեսաւ այս կոնդակին վերաբերեալ բոլոր պաշտօնական գրութիւններն աչքէ անցնել, որք են վեհ. Հայրապետին հեռագիրը, Գաղ. Ժողովոյ պատասխանը, և Ազգ. Երեսփ.

և Գաղ. Ժողովոց Սոյ խնդրոյն վերաբերեալ արձանագրութիւնները և ինչ

Այս ամենը Յանձնաժողովս մանրամասնաբար քննութեան առնելէ ետեւ՝ նկատեց թէ առանց կանխաւ ամենայն Հայոց վեհ. Հայրապետին հաւանութեանը դիմելու՝ Էջմիածնայ միաբան եպիսկոպոսի մը Սոյ կաթողիկոս ըլլալը տեղի տուած է իրաց արդի վիճակին ։ Սակայն Ընդհ. Ժողովն ալ կատարուած ընտրութիւնը վաւերացնելով ազգային հնաւանդ սովորութեանց և ամենայն Հայոց Հայրապետութեան իրաւասութեանը դէմ գործելու բնաւ միտում ունեցած չէ, վստահ զի իսկզբբան՝ Ընդհ. Ժողովը ճշապ յարաբերութեանց հաստատութեան և յետոյ Սոյ կաթողիկոսական ընտրութեան վաւերացման՝ իմաստուն որոշումը տուեր է, և այս որոշման համեմատ յատուկ Յանձնաժողով մ'ալ կազմել է նոյն օրը, որպէս զի նախ յարաբերութիւնները հաստատուին և յետոյ Սոյ կաթողիկոսական ընտրութիւնը վաւերանայ, Սակայն մինչդեռ յարաբերութեան յանձնաժողովը իր պաշտօնը չէ սկսած իսկ գործել, Գաղ. Ժողովը Սոյ կաթողիկոսական ընտրութիւնը կատարել տալով, երբ կրօն. Ժողովը գոյութիւն ալ չունի եղեր, իբրեւ կատարուած իրողութիւն Ընդհ. Ժողովոյ ատենանք բերած է, և հաստատուելիք յարաբերութիւններն ընդունելուն համար ընտրեալ եպիսկոպոսէն խոստմնագիր մը առած ըլլալը մէջ բերելով՝ յառաջ քան զհաստատութիւն յարաբերութեանց, ընտրութեան վաւերացումը խնդրած է, պարագայից ստիպողականութիւնը ցոյց տալով ։

Ահաւասիկ խոստմնագրին պատճենը Ամեն. Ս. Եղբայր և Ազգ. Կեդր. վարչութիւն ։

«Սոյ կաթողիկոսական ընտրութեան համար Սահմանադրապէս գումարուած Գաւառ. Ժողովոյն կողմէն քուէից բացարձակ առաւելութեամբ նոյն աթոռոյն կաթողիկոս ընտրուելուս մասին որքան ալ անձնական տկարութիւնս և

միանգամայն անբաւականութիւնն յայտնելով թէ ներկայ Գաւառ. Ժողովոյն բերանացի և թէ կեդր. վարչութեան հետագործ հրաժարական մատուցի ալ նէ, անկարելի ըլլալ ցոյց տրուելուն համար, ի սէր Ազգիս և ի սէր խաղաղութեան՝ Աստուծոյ ամենակարող զօրութեանը ապաւինելով և կեդր. վարչութեանը օժանդակութեան և ձեռնտուութեանը վստահանալով պարտաւորեցայ նոյն սահմանադրապէս եղած ընտրութիւնը ընդունիլ, ուստի սոյն ամենածանր և փափուկ պաշտօնը վարելու եղանակին մէջ, ինչպէս Ս. Էջմիածնայ կաթողիկոսը և Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքը, նոյնպէս նուազատալ Ազգ. կեդր. Ընդհ. Ժողովոյ՝ յօգուտ մեծի աթոռոյս կիլիկիոյ և Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ըրած որոշումները յարգել կը խոստանամ:

Ի. Մկրտիչ եպօսկ. (Սրբոյ Երուսաղէմի և Բերկոյ համայն վիճակացն)

1871 Նոյմ. 8 Առաւմ
Բնագրին յար և նմանն է:

Դիւանապետ Թովմաս

Ազգ. Ընդհ. Ժողովը՝ Բաղ. Ժողովոյ մէջ բերած ստիպողականութեան և հաստատուելիք յարաբերութեանց Սոյ նորընտիր կաթողիկոսին կողմէն ընդունուելու մասին տուած ապահովութեանցն առջև իր նախկին որոշումը փոխելով կատարուած ընտրութիւնը վաւերացուցեր է, բայց ատով՝ ինչպէս ըսինք, բնաւ միտում ունեցած չէ Եկեղեցւոյն հնաւանդ սովորութեանց և ամենայն Հայոց Հայրապետութեան իրաւասութեանը դէմ գործելու. այլ ընդհակառակն ընտրութիւնը վաւերացնելով՝ բայց հաստատուելիք յարաբերութիւնները ամենայն Հայոց վեհափառ Հայրապետին հաւանութեանը վերապահելովը, Ազգին և Եկեղեցւոյ օգտակար և Նորին վեհափառութեան իսկ հաճելի գործ մ'ըրած ըլլալ կարծեր է:

Արդ՝ Յանձնաժողովս կեդրականէ թէ, քանի որ դիտում չկայ գործոյն մէջ և քանի որ կատարուած իրողութիւն մ'է, կը մնայ Ընդհ. Ժողովոյն առ վեհ. Հայրապետն ծանուցանել իւր այս պարագայիս մեջ ունեցած անկեղծութիւնը, եւ ըստ որում վեհ. կաթողիկոսը երկու պատգամաւոր ուղած է սոյն խնդրոյն համար բերան առ բերան խօսելու, Յանձնաժողովս բնաւ արդելք չ'տեսնէր վեհ. Հայրապետին այս կարգը կատարելուն մէջ, մանաւանդ կարևոր իսկ կը դատէ: Այս պատգամաւորութիւնը առանց լիազօր իշխանութիւն ունենալու՝ կրնայ Նորին վեհափառութեան Սոյ և Աղթամարայ կաթողիկոսութեանց համար հաստատուելիք յարաբերութեանց վերայօք ալ բանակցիլ և միանգամ ընդ միշտ աւարտել այս ծանր խնդիրը որ ոտէպ կրնայ նորոգիլ և Հայաստանեայց Եկեղեցւոյն

միութեան ներդաշնակութեանը դէմ արդելքներ յարուցանել:

Այս է Յանձնաժողովոյս կարծիքը Սոյ կաթողիկոսական խնդրոյն նկատմամբ ամենայն Հայոց վեհ. Հայրապետին կողմէն եկած կոնդակի խնդրոյն լուծմանը համար:

15 Յուլիս 1874	Անդամք Յանձ.
Ատենադպիր	Ատենապետ
Թ. Պէկեան	Ներսէս եպիսկոպոս
Մամբրէ Եպս. Միլենին.	Վարժապետեան
Վ. Ս. Կարապետի Մշոյ	
Տէր Սահակ Բահանայ	Խորէն Արքեպիս.
Տ. Սարգսեան.	Նարպէյ
Օ. Խօստատարեան.	Մատթէոս Վրդպ.
Պ. Պառնասեան.	Իզմիրեան.
	Պ. Փ. Յովհաննէս ԲՅՅ.
	Մկրեան.

Պատգամաւորութիւն զրկուելու մասը ի բաց առեալ կ'ստորագրեմ.

Յովհ. Յովակիմեան

Ծանօթ. — Տեղեկագիրս ստորագրողներէն դուրս կը գտնուէին երկու անդամներ, որոց մին վսեմ. Ստեփան փաշա՝ թէև Յանձնաժողովոյս առջին նիստերուն ներկայ գտնուած՝ բայց վերջերս ազգային ամեն պաշտօններէ հրաժարական տուած է, իսկ երկրորդը Մեծ. Մերեմ-Գուլի Յ. Էֆենտի, մէկ անգամ մը միայն ներկայ գտնուած ըլլալուն մերժած է ստորագրել անդեկագիրս:

ԳՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԵՐԱԿԻՆ ՄԷՋ ԳԱՆԻՑ
ԽԱՅՏԱՌԱՎԱՆԱԼ ՀՈՁԱՆԻՒՆԻՐ ԱՆՆԵՐՍ ՊՆԱԿԱԼԷՋ ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՐ ԹԵՃ ԳԱԿԱԼԷՋ ՎԵՐՆԱԳՐՈՂ յօդուած մը կը հրատարակէ և մեր Ախթամարայ խաչատուր Սրբազանին հետ Պատրիարքարանի մէջ տեսնուած ըլլալու որպէս թէ մեծ դադարիք երեան կը հանէ, և սակայն դարձեալ իր հրաշափառ խայտառակութիւնը կատարագրէ ու կը վճռէ:

Բացատրենք:

Ախթամար գիտէ թէ խաչատուր սրբազան 9—10 տարիէ ի վեր է Պօլիս Պատրիարքարանի մէջ է, հոն խաչատուր սրբազանին հետ գրեթէ (մարդ չը կայ որ տեսնուած չըլլայ թէ խմբագիր թէ ժողովական, թէ երեսփոխան թէ տեղապահ և թէ պատրիարք. այս ամենուն մէջ մեր գիտցածին նայելով գրեթէ մեք էինք միայն որ բնաւ տեսնուած չունէինք, և տեսնուեցանք այս տարի կրկին պատահութեամբ երկու անգամ և այն ալ քաղաքաւարութեան դէմ վարուած չը գտնուելու համար, այսինքն է՝ մեր այնքան երկար տարիներ անտես մնալին յիշուելով՝ տեսութեան հրաւերն մերժելու կողմութիւնը չը կրնայիլ յանձն առնուլ:

Սակայն երթալորենք թէ խաչատուր սրբազանին հետ տեսնուիլը մահացում մեղք է և ուրեմն պակասէ՞ր Մատիս, դու ինչո՞ւ քանի պատրիարքարան իջ-

նեա անոր սենեակը կը հանդիպիս և առանց հոն սուրճ մը խմելու պատրիարքարանէն դուրս չես ելներ:

Այս ալ թողունք, չե՞ս գիտէր անմիտը պնակալէ՞ր, որ ախթամար ամենէն երևելի խմբագիրներն թէ անձամբ և թէ թղթակցի միջոցաւ ամենէն ծանրը հրատարակային ամբաստանութեան ներքեւ գտնուող անձանց հետ կը տեսնուին և մինչև անգամ այդ տեսակցութեան մէջ անցած բոլոր խօսքերը կը հրատարակեն:

Այս ալ թողունք, միթէ տեսակցութեան աղաատութիւն չունի՞ մարդ, պնակալէ՞ր Մատիս, որ մեր տեսակցութիւնը չտու կը համարիս, մի՞ դուցէ մեր չը տեսնուելէն օգուտ քաղել կուզէիր դու անկէ բան մը բրնձելու համար, և մեր տեսակցութիւնը ձեր Բաղրլիկի դինն իջուց:

Մեք մի առ մի կը ցուցնենք ձեզ թէ՛ անոր ամենէն անաչառ քննադատը մեք եղած եք հրատարակին վրայ, և տակաւին պաշտպանութեան բառ մը մեր դրչէն սպրդած չէ, իսկ դու այլ նակալէ՞ր. Մատիս դու չէիր 500 ոսկւոյ խնդրոյն մէջ զայն պաշտպանողը. դու չե՞ս զայն նոյն ինքն քու այդ թերթիդ մէջ կ'ախթամար կոչողը՝ որու մեք միշտ ալ Բաղրլիկ տնտեսը տալով անցած ենք:

Բաց ասկից, Պատրիարքարանի մէջ գտնուած մարդու մը հետ տեսնուելուն տակ ի՞նչ գաղտնիք կրնայ ըլլալ, որ ելեր անամօթարար մեծ գաղտնիք կը կոչես դայն. մեք քեզ պէս նուազ տարար պապականաց պատրիարքարանին երթալով՝ օտարին թմրու կը չալելու չենք ելած, մեք մեր պատրիարքարանի մէջ գտնուած մէկ եկեղեցականին հետ յայտնապէս տեսնուած ենք, և միշտ աղաատ ենք տեսնուելու, եթէ կրնաս մէկ անիբաւ պաշտպանութիւնին ցուցնել՝ այն ըսէ, ապա թէ ոչ այդպիսի վայրահաչուութիւններ կուտ մը չարժեր այժմ:

Ահա այս անգամ ալ այսպէս կը խայտառակուի մեր պնակ—իզող խմբագիրը, տեսնենք տակաւին որ աստիճան խայտառակութեանց պիտի զիջանի ու նուազանայ:

... Խմբագիր

Կը խնդրեմ որ հետեւեալը Ձեր Ազգ. օգուտ թերթին մէջ հիւրընկալել բարեհաճիք:

Որբանոցիս հաստատութեան ութերորդ շրջանին հանդէսը՝ որ տեղի ունեցաւ Ս. Առտուածածնայ ի տոմարն Ընծայման օրը, կրկին փայլ իր ստացաւ թէ՛ Որբանոցիս բարեկամ Տիկնայց և թէ՛ Տեղաց և երկու բարեկամ արգայնոց, Մեծ. Տաճկահայ Սրբազամ և փատրիարքեան Սարգիս Էֆենտիներու ներկայութեամբ: Ի մասնաւորի շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ Տ. Է.

Ֆինանսներն, որ չբանաճարով դիւ անձամբ՝
Որբանոցիս հանգիստին նկատմամբ առա-
ջարկ մ'ըրեր է փաստաբան ֆինանսի-
ն, և սա մեծ փափաք յայտնեց է նոյն
օրը ներկայ դատուի յիշեալ հանգիստին
և ի մօտոյ տեղեկանալ որոշոց նկատմա-
կան և բարոյական վիճակին :

Եթէ կայ սրտագորաւ առաքինութե-
թիւն մը, որ ընդհանուրին համակրա-
նացն արժանանայ, այն ալ փաստաբա-
նական է ֆ. ի առաքինական զգացումն
ու վեհանկութիւնն է, որ ի նշան դո-
հունակութեան ի նպաստ Որբանոցիս
20 օսմ. ոսկի նուիրելէն յետոյ, խոս-
տացեր է նաև ճամկանեան էֆէնտիին՝
դատ նուէր մ'ալ ընելու Որբանոցիս, ո-
րու համար՝ իբրև շնորհագրար ոք բա-
րերարեալ հարկագրեցոյ իմ շնորհա-
կալիքս հրատարակութեամբ յայտնելու,
և օրհնելու նոցա քաղցր արևը, որու
ճառագայթներն որոշոց սրտերուն մին
չև խորերը թափանցեցին :

Սոյն առթիւ մեր շնորհակալիքը կը
յայտնեմք նաև բոլոր այն բարեակե-
անձանց, որք Որբանոցիս յառաջագի-
մութեանը՝ թէ՛ բանիւ և թէ՛ արդեամբ
համակրութիւններն յայտնեցին :

1874 Նոյմ. 26

Խաչիկ Բարսեղ Մայրապետ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՆՈՒՐ

ԴԱՂՂԻՄ

Բարեգ 7 դեկտ.

Աղղային ժողովոյ մասնակի նորոգ-
մանը դադարեալն երթալով ծաւալումն
կ'ստանայ :

ԲՈՒՄԱՆԻՄ

Պուքրէշ 8 դեկտ.

Խորհրդարանը ստուար մեծամաս-
նութեամբ մ'ընդունեց Պատգամագրին
'ի պատասխանի տրուելիք Ուղերձը :

ՍԵՐՎԻՄ

Պ'կրատ 8 դեկտ.

Երեսի. Ժողովը իշխանին մատուց-
ուելիք Ուղերձը քուէարկելէն յետոյ
վեց շաբաթ դադարեցուց նկատելը :

ՆՆԻՔԻՆ

Օսմանեան Պանքան անցեալ տա-
րի 278-306 ոսկի շահ մը զոյացուցած
ըլլալով, Անդղիոյ կառավարութիւնը
յիշեալ գումարէն՝ Պանքաներուն ի-
րենց շահէն տէրութեան վճարելիք տը-
րոց մասին՝ վճարումը կը պահանջէ :
Սոյն պահանջման վրայ Օսմանեան պան-
քային Լոնտայի տնօրէններն կառա-
վարութեան դիմելով, կը յայտնեն թէ
Պանքային կեդրոնական վարչութիւնը
կոստանդնուպոլիս ըլլալով, և թէ
Լոնտայիք՝ յիշեալ պանքային մէկ
բաժնեճիւղը համարուելով, հարկ կ'ըլ-
լայ որ մինակ սոյն բաժնեճիւղին յա-

ռաջ բերած 40-000 ոսկեոյ շահին վրայ
կառավարութիւնը հասութից վրայ
տրուած օրինաց համեմատ տուրք պա-
հանջէ, վասն զի Պանքային ընդհանուր
հասութիւն տուրք տուներու իրաւունք
մը չունի կառավարութիւնը : Այս ա-
ռարկութեան վրայ՝ կառավարութիւնը
դատ բանալու կ'ստիպուի Օսմանեան
Պանքային Լոնտայի վարչական ժողո-
վոյ տնօրէններուն դէմ իսկ դատարանը
նկատելով որ Օսմանեան Պանքային կեդ-
րոնատնընն Կ. Պօլիս է, վերա կուտայ
թէ, Անդղիական կառավարութիւնը
իրաւունք չունենալով յիշեալ Պանքա-
յին ընդհանուր հասութիւնը վրայ, մի-
միայն դորա Լոնտայի բաժնեճիւղին
զոյացուցած 40-000 ոսկեոյ շահուն վը-
րայ պարտի իւր տուրքը պահանջել :
Դատարանին այս վճռոյն վրայ՝ ինդի-
քը կը վերջանայ :

— Յայտ է թէ մինչև ցտղդ Գօմէ-
սիօն խանի Պօրսային մէջ Օսմանեան
ընդհ. Պարտ. Արժէթիւթերէն զատ ու-
րիշ թղթի վրայ գործառնութիւն չը
կատարուիր : Ժամանակէ մ'ի վեր խըն-
դիր ըլլալով որ Եւրոպ. տէրութեանց
Արժէթիւթերն ալ Պօրսային գործառ-
նութեանցը մէջ առնուին, կառավա-
րութիւնն հրաման քրած էր այս մա-
սին հարկ եղած միջոցներն ի գործ դը-
նել, ուստի և Պօրսայի տէրութեան
գործակատար Ապետին պէյի նախա-
գահութեանը ներքև Ղալաթիոյ սեղա-
նաւորներէն (մուպահաճը) յանձնաժո-
ղով մը կ'առնուելով, բաւական խոր-
հրդածութիւններէ յետոյ, հարկ ե-
ղած կանոնադրութեան ծրագիրը պատ-
րաստուելէն յետոյ, կ'որոշուի նաև թէ
Գօմէսիօն խանի մօտ մասնաւոր տեղ մը
յատկացուելով հող ուրիշ Պօրսայ մը
չինուի : Օսմանեան արտաքին միոյա-
ռութեանց և օտար տէրութեանց ար-
ժէթիւթոց վրայ ալ յիշեալ նորաշէն
Պօրսային մէջ գործառնութիւններ ըլ-
լալու համար :

— Երկայտոսի Խալիկին ի յիշատակ
երկրին մատուցած մեծամեծ բարեացը
համար, կանգնուելիք կ'ընդունի ծա-
խուցն հանգանակութիւնը բացուելով
այս անգամ, մէկ տուր մէջ այլևալ
սեղանաւորական և վաճառական տունե-
րու կողմանէ 160 հազար ֆրանքի հան-
գանակութեան տոքրագրութիւն մը գո-
յացեր է :

— Աւստրիոյ կառավարութեան և
Ռումանիոյ իշխանութեան մէջ առևտը-
րական պայմանագրութիւն մը կնքելու
մասին բացուած բանակցութիւնը յա-
ջող ելք մը չը կարենալով օժնենալ, Ա-
ւստրիոյ առևտրական գործոց պաշ-
տօնեայն յայտնեց թէ Պուքրէշէն
զրկուած յիշեալ պայմանագրութեան
ծրագիրը չը պիտի կարենայ ընդուն-
ուիլ :

— Վեհ. Սուլթանը լսելով մայրա-
քաղաքիս մէջ զանազան տեղեր երա-

ժըշտական հանգէտներ տուող Պ. Գօն-
սօլոյի ճարտար՝ Նութակահարութիւնը,
յիշեալ արուեստագէտն անցեալ հինգ-
շաբթի օր Ն. Վեհափառութեան հրա-
մանաւ կայսերական պալատը ներկա-
յանալու պատիւը կ'ունենայ, ուր Օր-
Բուսիքօնի դաշնակահարութեան ընկե-
րակցութեամբ մէկ քանի եղանակներ
կը նուագէ, վեհ. Սուլթանին հաճու-
թեանն ու գոհունակութեանն արժա-
նանալով :

— Րումէլիի երկաթուղեաց ընկե-
րութեան գործակալներէն երկու ան-
ձինք, որոնք վրանին ապացուցեալ
յանցանաց համար ասկից յառաջ ի-
րենց պաշտօնէն ճանքուած էին, անց-
եալ օր Ղալաթիոյ յիշեալ ընկերութեան
արդի տնօրէն Պ. Բիւլմէնի հանդիպելով
խել մը սպասանալից խօսքեր կ'ընեն.
Իսկ այս չափով ալ չը շատանալով՝ հե-
տեալ օրը Սիրքէճի-Իսկիլէսիի կայա-
րանը կ'երթան, ուր տնօրէնին գրա-
սենեակը ներկայանալով կ'ստիպեն որ
գիրենք վերստին ընկերութեանը գոր-
ծին մէջ պաշտօնի մը վրայ դնէ, ապա
թէ ո'չ՝ զինքն սպաննել կ'սպառնան :
Այս սպառնալեաց վրայ տնօրէնը նոյն
տեղւոյն զապթիէները կանչելով մար-
դիկը բռնել կուտայ և ոստիկանու-
թեան դուռը կը զրկէ :

— Ղալաթիոյ և Գուլէ գաբուսիի
սրճարաններուն մէջ եւրոպացի աղկանց
նուագածութիւն ընելուն, որ բաւական
ատենէ ի վեր արգիւրուած էր, տյս ան-
գամ վերստին արտ. Բ. Գ. Գ. Կ. Կ.
է : Այս առթիւ շատեր կարծիք կ'ընեն
թէ անցեալ տարուէն ի վեր Ղալա-
թիոյ և Բերայի համար ի գործ դըր-
ուած խել մը արգելքներն այսպէս հետ
ղհետէ մեղմանալով մօտ օրէն ամենքն
ալ վերստին պիտի բարձուին :

— Ուրբաթ երեկոյին ժամը 11-ին
միջոցները Գանտիլիի նաւամատոյցէն
հայ-հռովմէական տիկին մը Արնավուտ
քէօյ երթալու համար նաւակ մը նըս-
տելու միջոցին յանկարծ ծովը կ'իյնայ,
մօտակայ զապթիէներն զայս տեսնելով
իսկայն օդնութեան կը վազեն և ողջ
առողջ կ'ազատեն զայն :

— Շաբաթ տաւառտ ալ հեռագ-
րական կայանի գործակալներէն մին
Դամասկոսի հեռագրական գծին խըզ-
ուած մէկ կողմը նորոգելու ատեն՝ կայ-
ծակէն վարնուելով նոյն ժամայն կը
մեռնի :

— Էնկիւրիւյէն կը գրեն թէ օդը
լաւ երթալուն՝ երկրագործներն ալ
արտերն ելնելով հերկելու և սերմանե-
լու կ'ըրաղին : Ամեն օր առատաձեռ-
նութեամբ եղ և սերմանիք կը բաժնը-
կուին կառավարութեան կողմանէ հեր-
ագործ բնակչաց : Հացին գինն իջեր
է, ուր այժմ 90 փր. ի կը ծախուի հօ-
խան, տեսակն ալ շատ աղիւ ըլլալով :

— Ոստիկանութիւնը՝ մեր անցեալ
օր ծանուցած Մաքրիքէօյի քարահատ.

ներուն բռնաբարութեանը դէպքին նը. կատմամբ քննութիւն մը բանալով խել մ'անձինք ձերբակալեր է :

— Բօտկօրիճայի դէպքին վրայօք Շքօտրայի մէջ գումարեալ քննիչ յանձնաժողովոյ բնթացքին դէմ Գարա-տաղի Նիքօլա իշխանը բողոքելով նորա նախագահ Սամիհ բաշայի, նախագէտ իւր ուղածին համեմատ համագդային նոր յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնը պահանջեր է :

— Բարիզի պաշարման ժամանակ լրաբեր օդաչուն Պ. Պրիւնէլ Ռուսիայէն այս անգամ մայրաքաղաքս հասեր է, ուր քանի մ'անգամ օդագնացութեան փորձեր ընելու մտադիր է եղեր :

— Արուսեակ մուրակը, որոյ արեւ-գակին վրայէն անցնելը դիտելու հա-մար եւրոպացի բազմաթիւ ուսումնա-գէտ ու գիտնական անձինք Արաբիա և Հնդկաստան ուղևորած էին, այս ե-րեքշաբթիէն չորեքշաբթի լուսնալու գիշերը, կէս գիշերը 1 3/4 ժամ ան-ցած՝ Արևուն վրայէն իւր անցքը կա-տարեց, որ ամբողջ 4 ժամ 41 վայրկե-նի մօտ ժամանակ տեւած է :

Այս անցքը, որ խիստ հեռաւոր ժամանակաթուոց մէջ կը կատարուի, վերջին անգամ տեղի ունեցած էր 1769 ին, նախորդ երեւոյթէն 8 տարի ետքը. նոյն պիտի ըլլայ նաև ասկէ 8 տարի ալ ետքը, 1882 դ.կտմ. 6 ին անգամ մ'ալ անցնելով Արեգակին վրայէն, և ալ այնուհետև մէմ մ'ալ 2004 տարւոյն պիտի հանդիպի :

— Ֆար տիւ Պօֆօր երեկուքնէ վե-րըստին իւր հրատարակութիւնը շա-րունակել սկսաւ :

ԳՐՈՅ ՈՒ ԲՐՈՅ

ԵՒ

ՍԱՅՈՒՆՔԻ ԴԱԻԻԹ

ԿԱՄ

ՄՀԵՐԻ ԴՈՒՌ

Մարգրեաց

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆՉՏԵԱՆՅ

Կը գտնուի ամեն Հայ գրաւաճա-ռաց գով գին 8 դրուշ :

Ա. ՏԸՊԷԻ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻԻՆՔ ԵՄԱԾԿԵՑԵԼՈՅ

ԿԱՄ

Պատմութիւն թագուն գիտութեանց

որ 'ի նախնի ժամանակաց մինչևցայօր

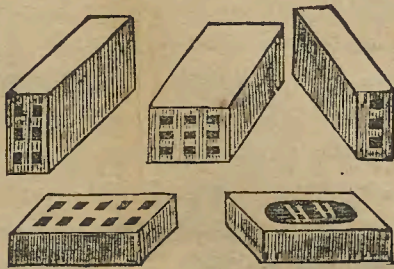
ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆ

Ի. ՏԵՏՐ

Տետր առ տետր կը հրատարակ ու 16 երեսէ բաղկացեալ գին մէն մի տետրին 40 փարայ :

Մեծարգոյ Տէօքէօր Գ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ Փարիզի ատամնաբոյժը, որ արդէն ցաւոտ և փտած ակուններու բժշկութեան, դար-մանի և նոր ակոյալ շինելու մասին մինչև ցարդ ունեցած յաջողակութեամբ ծանօթ է մայրաքաղաքիս հասարակութեան, իւր տունը փոխադրած է այժմ Պէշքէթաշ

Քէօյ-իչի, Գարանֆիլ Պաքալ փողոցը թիւ 67, ուր ամեն օր կ'ընդունի իրեն դիմող-ները :

Հ. ՅՈՎ ՍԷՓԵԱՆ

ԹՈՒՂ ԼԱՅ ՅԱՊՐԻՒԱՍԸ

ՊԵՍՏԻՔ ՏԵՐԷ

Էւրոպական կեանքն հէր ճշնա տէլիք-լի թուղլալարն պէր այնքա, զիք օ-լընան ֆապրիգատա մաքինայ ըլա ի-իթա օլունուր :

Վէ քէրբիճ թուղլանքն՝ շիմտիէ տէ-կին Սթանպօլտա իմալ օլունանլարտան զիատէ զայթ ալեա ճընալա, վէ օ-ճաքլարա մախուա տէլիքլի քէրբիճ թուղլալար ետքլմաքտա տոր :

Պունլար էհվէն ֆիաթլա ֆիրուլթ օլունուր :

Վէ ետրու սահիպլերինէ սուհուլէթ օլմաք իչին իսթէնիլէն մահալէ կէօն. սէրիլէպիլի :

Իքթիզասը օլանըն, Պէօլիքտերէտէ մէզքիւր ֆապրիգայա, վէ եախօտըՍ-տալպօլտա Ֆինճանճըլար եօգուչընտա Ս. Էրիգտն խանըն ալթընտա, Եգնակ-ե. Խաչատուր աղունըն Նուսեթօ 27 մաղաղաւընա միւրաճաթ էյլէմէլէրի :

Ա. ՏԻԻՄԱ

ՊՐԱԺԼՈՆ ԴԵՐԿՈՄՍ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ՏԵՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻ Զ

ՏԻԳՐԱՆ Յ. ՏԵՏԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՐՈՐԳ

Ա. Տիւմայի երեք Հրացանակիրք Գսան Տարի Ետք վէպէրը հրատա-րակելէն ետեւ՝ հարկ էր նաև թարգ-մանել տալ եւ տպագրել յիշեալ վէ-պերը կերպով մը շարունակող գործն-ը է Պրաթլոն Դերկոմս, անուանի վի-պասանին մեծ վէպերէն մին որ թէ պատ-մական նկարագիրներու, թէ հետա-քրքրաշարժ անցքերու եւ թէ ճարտար հիւսուածքին կողմէ ընթերցողին ու-ադրութիւնը կը գրաւէ եւ միտքը կը կըթէ :

Ամբողջ գործը 12 հատորէ պիտի բաղկանայ :

Դասեկան Բոլորին բաժանորդագրութիւնն է 12 ի իւրաքաչիւր հատորը

Բաժանորդ գրուիլ ուզողը կրնայ գէմել Կ. Պօլիս Յ. Գալաֆեան Եղ բարց Գրատունը, Չաքմազճըլար Եօ գուշու, թիւ 16 :

Զմիւռնիա Տէտէեանց Գրատունը :

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՕՐԱՑՈՅՑ

4 8 7 5

ՓՈԽԱԿԱՆԻՆ

Յերէմիա Խաչնայէ Խաչիչի

Պարունակութիւն ('ի բաց բուն Օրացոյ-ցէ) Մանօթութիւն, Պաշտօնական ցուցակ անուանց մկրտելի երախայից տուեալ 'ի կրօնական ծոգովոյ, Շքանուք Եկեղեցա-կանաց, աշխարհականաց և իգական սեռի, Վարչութիւն Հայոց, ցուցակ Առաջնորդաց, թիւ համայն Հայոց, Հայք 'ի Ռուսաստան, Հոգևոր իշխանութիւնք Քրիստոնեայ ազգաց ի Կ. Պօլիս, թիւ մարդկանց աշխարհի և կրօնք, Վիճակագրութիւն Տաճկաստանի, Կայսերադունք, Նախարարք, Ներկայացու-ցիչք Օտար Տէրութեանց, Հայագգի պաշ-տօնատարք, Բնակիչք գլխաւոր գաւառաց, Յեզք և կրօնք, Համառօտ պատուութիւնք սկզբնաւորութեանց գլխաւոր տէրութեանց, Գահակաք, Գահաժառանգք, Պաշտօնա-տարք, Բնակիչք, Զօրութիւնք, Նաւատորմք, Գանձք, Պարտք, Վաճառականութիւնք, Երկաթուղիք, Թղթատարութիւնք, Հեռագ-րութիւնք գլխաւոր տէրութեանց, Արժէք Դրամոց գանապան ազգաց, Պատկեր և կեն-սագրութիւնք Մառեշալ Մաք-Մահմիտ Մ. Թիւրի, Պիղմարք իշխանի և կիթիւնակրկի կը ծախուի գրաւաճառաց քով գին 5 դրշ :

Կեդրոնատեղիին է Մէրճա՛ր Փաստրլա-ճը խանի վերնայարկ թիւ 28 ամեն օր ժամ 3 էն 6 :

ԵՂԱՅՐ ՅԱԿՈՐՈՍ

ՀԵՂԵՆԱԿ

Կ. ԲՕԼ ՏԸ ԴՕԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶ

Մ. Խ. ԵՒՔԵԼԷԽԱՆ

ՏԵՏՐ Թ.

15 տետրէ բաղկացեալ հետաքրքրալա-ւ ծիծաղաշարժ պատմութիւն մ'է, որ տե-տք առ տետր պիտի հրատարակուի գին միոյ տետրի 40 փարայ կը ծախուի Մահ-մուտ-Բաշայ Թօհաֆճի Ճանիկ աղայի խա-նութը, բոլոր Հայ գրաւաճառներու և կա-մուրջի գլխու պարագան և լրագրածախ ձրու իշխերու ձեռամբ :

Սիրէճի խկէլէ ինտէ տէմիճի մաղաղա-լարընը իթթալիտէ պուլունան մաղա-գատա սօպա վէ մութպախ իշին Գարուիֆ վէ Նիւլաքաթըլ մատենքէ օմիւրի սաթըլ-մաքտա օլունալ՝ թէլիֆէ բաղակթ պուլուն-րան զէվաթըն հէր հալտէ խօշնուտ օլա ճաղարը իւան օլընուր :

ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ ՕԳՈՒՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

ԵՈՒՍԱԿԵԱՆ-ԻԱՆ

ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ 7